

DE KLEUR VAN DE RHODE ISLAND RED

Door: Rem Koster

Er is de afgelopen 40 jaar wel enorm veel vooruitgang geboekt in de Nederlandse fokkerij van de Rhode Island Red. Graag wil ik de kleur van onze Reds eens uitgebreid beschrijven, van kop tot staart, en compleet met tips voor de fokkerij.

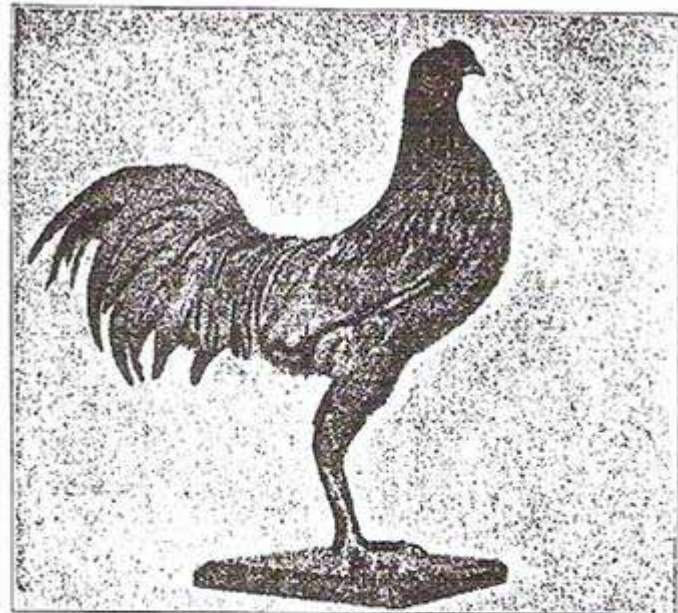
De oorsprong van de rode kleur van onze Rhode Island Reds

Zoals de meeste Redfokkers ongetwijfeld weten dient de bovenkleur van onze Reds dieprood te zijn. Deze rode kleur is in beginsel afgeleid van de rode Maleier. Vanuit Rhode Island, Amerika voeren schepen voor handelsdoeleinden naar de Pacific. Als proviand voor de terugweg namen de zeelieden veel kippen mee.

Terug aangekomen in de VS waren er nogal eens dieren over, waaronder rode Indische hanen. De boeren gebruikten deze dieren om met hun eigen dieren te kruisen, wat geharde goed leggende dieren gaf die bruine eieren legden en zeer geschikt bleken als slachtkip. Deze kruisingen werden zeer populair, wat werd toegeschreven aan die ingevoerde rode hanen.

Omdat rood al van oudsher een der sterkste kleuren was, meenden de boeren dat rode hoenders sterker en vruchtbaarder waren dan kippen van enige andere kleur. Dit was er dan ook de reden van dat sommige boeren aan de kapiteins der zeilschepen vroegen om nog wat meer van die rode hanen en ook hennen voor hen mee te nemen, om daarmee steeds nieuw bloed in te brengen en tevens die rode kleur vast te leggen. Namen van boeren die dit deden waren o.a. William Tripp en John Macomber. Uiteindelijk werd de naam Macomber blijvend verbonden aan de eerste echt goed rode hen, de Macomberhen. Deze hen wordt als de stammoeder beschouwd van de huidige Red-stammen.

Een van de eerste rode Maleierhanen die voor de kleur Rood van onze Reds zijn gebruikt is ooit opgezet en staat in het museum Salem in Rhode Island. Deze haan werd in 1846 uit Oost Indië meegebracht door Kapitein Richard Wheatland en is een

ROODE MALEIER VECHTHAAN.

Dr. Woods fotografeerde dezen haan in het Museum van de Peabody Academy of Science, East India Marine Hall te Salem in Massachusetts, waar hij opgezet bewaard wordt. Deze vogel werd in 1846 door kapitein Richard Wheatland uit Indië meegebracht en werd in Salem voor de fokkerij gebruikt gedurende een tijdperk van ongeveer drie jaar, door een verwant, een zekeren Mr. George Wheatland Jr. Deze vogel had gele beenen en een erwtenkam. Het dier was over het geheele lichaam gelijkmatig, diep rood gekleurd, behalve in één vleugel, welke wit in twee der grote slagpennen vertoonde.

drietal jaren voor de fokkerij van de Reds gebruikt. Het dier was geheel rood en de benen waren geel, de kop had een erwtenkam. Het type leek wel wat op een Shakebaghaan. Later heeft men kunnen vaststellen dat voor het creëren van de Reds in hoofdzaak de Chittagong, de Cochin China, de Rode Maleier en de Rode Java zijn gebruikt. Aanvankelijk werden de toenmalige Reds 'Golden Buffs' genoemd maar later is men overgegaan op de huidige naam 'Rhode Island Reds'.

De hoofdkleur van deze hoenders was dus rood, met oranje en zwart als secundaire kleuren. Meer dan vijftig jaar werden deze rassen onderling gekruist, met geen ander doel dan een zo sterk mogelijk hoen te krijgen met een uitgesproken legtype. Het gevolg was een mengelmoes van combinaties van deze drie grondkleuren, waarbij het rood steeds de overhand had. Pas toen in

**ROSE COMB
RHODE ISLAND RED COCKEREL**

Bred and Exhibited by-

GARY UNDERWOOD
Stockton, IL

Illini Poultry Show

September 14 & 15, 2002 Belvidere, IL

1898 de 'Rhode Island Red Club of America' werd opgericht, begonnen de vooraanstaande fokkers uit die tijd moeite te doen om de drie grondkleuren samen te smelten tot een 'harmonieuze' tint.

Tot zover de oorsprong van onze Red-kleur.

Hoe moet deze unieke rode kleur nu eigenlijk zijn?

Hoe komen we aan deze mooie diep-warme rode kleur en hoe kunnen we deze kleur vasthouden? Het uitgangspunt hiervoor is gebaseerd op: Inteelt en lijnfok.

Tegenwoordig hebben onze Reds een gelijkmatige tint van rood, van kop tot staart. Er bestaan nu alleen nog verschillen in tint tussen de verschillende stammen van de diverse fokkers. Als je een rij kooien met Reds bekijkt op afstand, dan kun je vaak aan het kleurverschil tussen de diverse dieren zien dat ze van verschillende fokkers komen. De standaard schrijft ook niet exact een bepaalde 'tint' van rood voor. Zij bepaalt zich tot de eis van een warme gelijkmatige rode tint. De gelijkmatige tint die ontstaan is bij sommige

BEST OF SHOW

S.C. RHODE ISLAND RED BANTAM PULLET

150th Mercer County Fair

Celina, Ohio August 10 & 11, 2002

Bred and Exhibited by-

M & M Exhibition Poultry

Matt Lhamon & Mike Sayre

'hoogstaande' Redstammen, is dan ook het resultaat van geduld en een nauwgezette, jarenlange selectie via inteelt en lijnfok.

Van de genoemde kleuren is rood de sterkste en meest overheersend. Ook zwart is een sterke kleur, maar niet zo sterk als rood, doch wel weer sterker dan oranje. Het gevolg van een systematische menging van deze drie kleuren is dan ook geweest dat het rood het meest overheersend is geworden. De invloed van het zwart en oranje zijn in de kleur rood wel merkbaar, doch worden geheel 'overdekt' door het rood.

Het kleine verschil in de tint rood bij de verschillende stammen is een gevolg van de toch uiteenlopende manieren van het 'mengen' van de hoofdkleuren tijdens de fokkerij. Zoals de Reds vandaag de dag gekleurd zijn in hun verschillende tinten in de verschillende stammen, door stelselmatige inteelt en lijnfok, zo zal de kleur van onze Reds in de toekomst ook moeten worden gemaakt en vastgehouden.

Rechts: Nederlandse Rhode Island Red krielhaan, met ideale kleur.

Voordat we verder gaan willen we het nog wel even hebben over hoe we de kleur op onze Reds willen hebben en ook wat we beslist niet willen. Om met het eerste te beginnen: We willen een egale diepglanzende rode grondkleur op dek, in hals en schouders, alsmede in de borst. Ook de donskleur dient een diepglanzende rode kleur te hebben, maar dan een klein tintje lichter dan op dek. De zwarte aftekening dient op de goede plek te zitten: bij de hen in de onderste halskraagveren en de staartstuurveren; bij de haan in de staartstuurveren, sikkels en kleine sikkels en een deel van de staartdekveren en bij beiden in de vleugels. Zie de NHDB pluimveestandaard voor de precieze aftekening, maar in de rest van dit artikel wordt een en ander ook beschreven en verduidelijkt met foto's. Nogmaals, een tintje lichter of donkerder bij de dieren van de verschillende fokkers is geen enkel probleem als we maar alert blijven op de dingen die fout kunnen gaan.

We zullen puntsgewijs op een rij zetten wat we absoluut NIET willen:

1e. Bovenkleur

Een doffe, harde bovenkleur (grondkleur) wordt absoluut niet op prijs gesteld. Daar komt nog bij, dat bij een heel donkere bovenkleur er vaak nog een heel vervelend verschijnsel optreedt, namelijk de zeer lastig uit te bannen fijnvederigheid. Dit gaat dan ook vaak nog samen met een veel te smalle veerstructuur. Het is dan ook raadzaam om liever onze Reds een tint of zelfs een paar tinten lichter van bovenkleur te fokken, juist om de invloed van dat nare verschijnsel te voorkomen. Als die maar egaal en warm rood is. Wat gelukkig ook steeds minder voorkomt is dat de bovenkleur niet egaal is, maar diverse kleuren rood in de verschillende veren laat zien. Selecteer hier op, onregelmatig gekleurde dieren zullen de hoofdprijs ook niet halen!

Een paar jaar terug kwamen we bij een fokker jonge hennen tegen met een veel te lichte borstkleur in verhouding tot de rest van het lichaam. Na lang zoeken vonden we een oudere hen die aan dit euvel leed, dus kennelijk de moeder. Dieren met een lichtere borstkleur dieren dus uitgesloten te worden voor de fok en zijn ook niet geschikt om mee te showen.

Links: krielhen met egale en intensive kleur, ook in de slagpennen.

2e. Zwart in bovenkleur
Vooral bij overjarige dieren komt het vaak voor, dat er op de schouders, maar ook wel eens op de rest van bevedering, veren zwart getoet zijn. Ook dit is uit den boze en een diskwalificerende fout. Dit gaat vaak samen met een niet egale bovenkleur. Dit soort dieren kunnen voor de fok wel worden gebruikt, maar niet meer om mee te showen. Het hoeft trouwens niet altijd voor te komen dat oudere dieren dit

verschijnsel tonen. Enige jaren terug behaalde een driejarige hen uit onze eigen stal nog een 1e F, via een geweldige beoordeling. Het kan dus wel, maar niet altijd, wees daar op verdacht.

3e. Halskleur

De hals dient net zo intens en gelijk als de rest van het lichaam te zijn gekleurd. Soms komt het voor dat de hals lichter van kleur is. Dit mag absoluut niet en is daarbij nog behoorlijk erfelijk ook. Vaak zijn de achterzijden van de halsveren al wat lichter van kleur, neigend naar oranje- of citroenkleur. Als dat het geval is wees dan extra alert in het vervolg van de fokkerij met dit soort dieren. Zolang dit verschijnsel niet naar de bovenkant van de halsveer 'doorslaat', hoeft dit geen probleem te zijn, maar houdt het wel goed in de gaten.

Bij de hanen willen we een 'schone', d.w.z. egale warmrode halskleur, zonder enige vorm van zwarte aftekening. Als de hanen nog jong zijn komt het voor dat ze zwart in de hals laten zien, maar als ze volledig zijn doorgeruit, dient alle zwart uit de hals verdwenen te zijn. Ook in de onderhals mag geen zwart voorkomen.

Bij de hennen ligt het duidelijk een ietsje anders. Behalve een egale rode veerleur, dient daar namelijk aan het einde van vooral de onderste rijen veren, een zwart puntje ('ticking') aanwezig te zijn.

Wat we vaak zien is dat de halsveren zwart 'doorslaan', d.w.z. dat het zwart als het ware langs de halsveren omhoog kruipt. In dat geval spreken we van overtekening en dit is niet de bedoeling. Wat we bij de krielen nog veel te vaak zien

is dat er in het halsbehang helemaal geen tekening voorkomt. Dit kan natuurlijk ook niet. In sommige gevallen is het voor een keurmeester wel eens verduiveld moeilijk om een verder zeer fraai dier dan niet als zodanig te honoreren, maar in feite mag zo'n dier niet het hoogste predicaat krijgen.

4e. Staart

Wat we, vooral bij de lichter gekleurde dieren, wel eens zien is dat de staartstuurveren een rode rand (zoom) hebben. Dit hoort niet, want de standaard spreekt duidelijk over een zwarte veer. Alleen de bovenste staartdekveren mogen over een rode zoom beschikken.

Boven: Hennenstaart; ideale staartvorm en zeer goede kleur. Het streven is naar intens zwarte staartstuurveren.

Rechts: Hanenstaart; zeer goede staartvorm en ideale kleur en glans.

5e. Vleugels

De vleugeltekening wil het ook nog wel eens vaak af laten weten. Standaardmatige tekening is ook niet altijd goed realiseerbaar, maar... er is natuurlijk ook hier wel een goede tussenoplossing. Als we echt voluit zouden vasthouden aan de standaard, dan geeft dat bij de hanen meestal weinig problemen, daar zit het meestal wel goed. Maar bij de hennen komen we dan vaak in de problemen. Zwarte veerpunten, pepering aan de andere kant van de veerschacht, of zwart aan beide zijden van de veerdelen zijn dan euvels die dan vaak optreden en dat willen we niet hebben.

Het handigste is dan ook om te proberen de zwarte aftekening er zodanig in te fokken, dat er niet te veel in zit, maar net genoeg om het enigszins acceptabel te maken. We zeggen dan: als het er maar in zit. Dus hier beslist niet overdrijven, want dan geeft het snel de hiervoor genoemde problemen.

6e. Zwart (smoke) en/of grijs (smut) in de onderkleur.

Tegenwoordig komt het gelukkig niet zo vaak meer voor, maar toch zijn er elk jaar een aantal dieren die door dit euvel moeten worden teruggezet in predicaat. Juist doordat het 'bijna' niet meer voorkomt, lopen we de kans dat we er niet of minder alert op zijn. Voordat u dieren tentoonstellingsgeschikt verklaart, dient u de dieren hier grondig op te controleren, door ze flink tegen de veren in te strijken en de donsveren goed te bekijken. Gaat het maar om een enkel veertje, dan kunt u die er uit trekken; als u dit goed administreert kunt u er in de fokkerij rekening mee houden en hoeft het in de nafok geen problemen te geven. Gaat het om meerdere veren, dan niet insturen, want dan volgt er subiet een 'Onvoldoende' op het predicaat.

De intensiteit van de onderkleur kan nog wel eens verschillen. D.w.z. dat de 'warmte' die de donskleur uitstraalt de ene keer wel, de andere keer minder of soms helemaal niet aanwezig is. Uiteraard heeft een warme glanzend rode donskleur de voorkeur boven een doffe rode kleur.

Boven: Veertjes met het niet gewenste smoke/smut in de onderkleur.

7e. De kleur in de broek.

Wat we de laatste jaren vaker gaan zien is dat de broek bij (vooral) de Redkrielen beduidend lichter van kleur is dan de rest van het lichaam. Dit komt meestal voor bij dieren uit de fokstallen waar men de Reds wat lichter van kleur fokt. We hebben het volste begrip voor het lichter van kleur fokken, om de al eerder genoemde reden. Het is nu eenmaal zo dat op die manier de beste veerstructuur tot stand komt, maar we moeten echter toch proberen de egaliteit over het gehele lichaam te waarborgen, dus ook de kleur in de broek. Punt van aandacht dus!

Inteelt en lijnfok

De hierboven eerder genoemde 'wet' van inteelt en lijnfok is de enige, maar dan ook echt de enige manier om alle fouten te kunnen wegfokken. We kunnen geen steekhoudende argumenten bedenken tegen het kruisen van niet-verwante dieren, want dat levert wel degelijk zeer sterke dieren op. Echter, de beste resultaten betreffende kleur (maar ook in type, maar daarover later een keer), worden alleen bereikt door dieren van stammen onderling te kruisen via stelselmatige inteelt en lijnfok. Andere methoden geven meestal alleen teleurstelling. Het paren van dieren van onbekende afkomst, met uiteenlopende rode en bruine tinten kan alleen bij toeval een enkel gelijkmatig exemplaar voortbrengen. Zijn daar ook nog fokdieren bij met smut of smoke in het dons, dan zult u begrijpen dat het er in de fokkerij niet eenvoudiger op wordt.

De verre geschiedenis heeft ons geleerd dat Edward Macomber de eerste was die de Reds op wetenschappelijke wijze, via de wetten van Mendel, begon te fokken. Het resultaat was dat de gelijkmatige rode kleur van de beroemde Macomberhen voor de toekomst werd vastgelegd door ze voortdurend te paren met haar eigen zonen, kleinzonen, enz.

S. C. RHODE ISLAND REDS

Copyright, 2014, Poultry Writers, Mead Morris, III

Boven: Rhode Island Reds, getekend door A. Schilling.

Alle stammen die tegenwoordig op de voorgrond treden zijn op deze zelfde wijze gefokt. Moeders gepaard aan zonen, vaders aan dochters. Alleen nu zijn we er nog niet. De verwante dieren moeten wel altijd zo sterk en vitaal mogelijk zijn. Ze moeten hun eigenschappen goed kunnen vererven, terwijl dit samen moet gaan met de beste kleur en het beste type. Met andere woorden: het selecteren komt er heel erg op aan! Laten we een voorbeeld nemen.

Een haan wordt kampioen op meerdere shows, maar foktechnisch is het een toevalstreffer. Als fokdier heeft deze haan geen waarde, tenzij hij lang genoeg wordt gepaard aan zijn eigen nakomelingen. Op die manier en niet anders zullen zijn goede eigenschappen tenslotte in meer dan 75% van de laatste nakomelingen terug zijn te vinden, mits er uiteraard zeer zorgvuldig is geselecteerd. Bij inteelt komen nu een maal niet alleen de goede, maar ook de verkeerde, slechte

eigenschappen versterkt naar voren; dus zeer streng en zorgvuldig selecteren! Wordt de bovengenoemde kampioenshaan aan niet- verwante hennen gepaard, dan zal hij slechts enkele nakomelingen voortbrengen die zijn goede eigenschappen overerven.

We herhalen het nog een keer: De bovenkleur moet zó diep levendig rood zijn, dat hij donker genoeg is om schitterend te zijn, zonder de rode tint te verliezen in zon of schaduw en toch ook licht genoeg van kleur om de rijke rode donskleur met de bovenkleur te doen overeenkomen. Dit is niet 'mijn' kleur, of 'uw' kleur, noch die van de Red Club. Het zal eerder het logische gevolg zijn van een via inteelt en lijnfok uitgevoerde samensmelting van de drie primaire kleuren oranje, rood en zwart tot een kleur welke voor elke stam uniek is te noemen.

Links: ideale kleur bij de hen.

Laten we nog een keer een paar 'Red- tinten' met elkaar vergelijken:

- 1e. Er is een tint, die zo donker is in de bovenkleur, dat ze zelfs in de zon, bronzwart lijkt. De donskleur is daarentegen vijf tinten lichter.
- 2e. Er bestaat ook een tint, zo licht, zo bleek, dat alle leven er in ontbreekt. Er is geen glans meer en de donskleur is geheel verbleekt.
- 3e. Of er is een tint met een schitterend gelijkmatige bovenkleur, maar met donkerleiachtige veren in de donskleur. (Smut of smoke).
- 4e. En dan is er de tint met een iets minder donkere bovenkleur, maar zo vol leven, zo schitterend, dat het wel lijkt of de vonken er vanaf schieten. De kleur is volledig gelijkmatig van kop tot staart en het dons is even rijk en sterk van tint als de bovenkleur.

Links: Fraaie vleugeltekening.

Naar idee van de Rhode Island Red Club is het de vierde kleur in de rij die we willen hebben. Dat is de kleur die overeenkomt met onze hiervoor gegeven beschrijving. Door de jaren heen is reeds bewezen dat dit ook goed haalbaar is, als het uitgangspunt maar steeds en uitsluitend is gebaseerd op lang voortgezette methode van inteelt via lijnfok en zorgvuldige selectie.

Gelukkig zijn we op dit moment in de omstandigheid dat de eerste drie aangegeven kleuren niet meer in die extreme mate voorkomen als hier wordt voorgesteld. Er is door de jaren heen veel ten goede van de grondkleur veranderd en gestabiliseerd. Maar, nogmaals, bouw niet op toeval, maar fok met aanverwante dieren en houdt dat tenminste zes geslachten achter elkaar vol. Dit zal dan zeker tot het door u gewenste kleurresultaat leiden. Dan pas zal de 'juiste' tint rood zich in alle veerdelen, van kop tot staart en in ieder geval volstrekt gelijkmatig naar voren komen, precies zoals we dat willen. Met een rijke onderkleur, vrij van smut of smoke, die zoveel mogelijk overeenkomt met de bovenkleur.

Tot slot

In het augustusnummer van Aviculture Europe werd in het artikel 'Kippenren' ook terloops gesproken over de WITTE Rhode Island (kriel). Via nauw contact met de Red Club in Amerika kwam ik er een aantal jaren geleden achter dat er nooit sprake is geweest van een witte kleurslag. Er is wel een witte Rhode Island White in het leven geroepen, maar dat is een apart ras en valt niet onder de vlag van de Red Club. Sterker nog, de huidige organisatie van de Amerikaanse Red Club heeft nog nooit 'Whites' in het echt gezien en wil er ook niets mee te maken hebben. Het feit dat er in de Nederlandse standaard ook een witte variëteit was opgenomen noemden zij dan ook belachelijk en zou niet moeten mogen. Vandaar dat de Rhode Island Red Club destijds een verzoek toen tot herbezinning heeft gedaan aan de Standaardcommissie. Dat is toen gelukt, alleen bleef de witte variatie onder de krielen 'nog even' staan omdat er hier nog altijd wat witte krielen zijn. Men wist zo gauw geen andere oplossing. Binnenkort volgt een standaardwijziging zoals afgesproken.

Toevoeging redactie:

De Rhode Island White werd in 1922 in de Amerikaanse Standard of Perfection opgenomen. Het ras heeft hetzelfde type als de Rhode Island Red en was gemaakt d.m.v. kruisingen met meerzomig patrijs Cochins, witte Wyandottes en rozekammige witte Leghorns. (Bron: The National Geographic Magazine, April 1927)
Het ras is nu uitgestorven in Amerika; wat er af en toe nog op een Show te zien is, is waarschijnlijk een kruising van Rhode Island Red x Wyandotte, die het gewenste type missen. (Bron: Forum website Rhode Island Red Club, USA)

Maar in Australië zijn de echte Rhode Island Whites nog in zeer goede kwaliteit aanwezig, zowel in groot als in kriel, en inderdaad als apart ras.

Onze medewerker Greg Davies stuurde ons deze foto van een hen, met de opmerking dat 'de Whites' in Australië in minstens even goed zijn als 'de Reds', waarbij de hennen tegenwoordig de Reds vaak zelfs in kwaliteit overtreffen.

Links: Deze foto van een Rhode Island Red hen is

**genomen op een plaatselijke Show in Australië.
Foto: Greg Davies**